

дитячі художні школи і школи мистецтв. Вирішуючи завдання оновлення художньої освіти, необхідно, на наш погляд, прагнути до синтезу традиції і новацій. Оновлення повинні носити еволюційний характер і полягати в розширенні спектра досліджуваних матеріалів і технік образотворчої діяльності, використання інноваційних загальнопедагогічних технологій, нових ефективних форм і методів організації процесу навчання.

При цьому фундаментом для впровадження інновацій повинні служити основоположні методики навчання образотворчому мистецтву, розроблені П. П. Чистяковим, В. Д. Кардовський, Н. Н. Волковим, Н. Н. Ростовцевим, М. А. Кириченко і іншими художниками-педагогами, які сприяли збереженню і розвитку вітчизняної школи художньої освіти. Основою художньої освіти повинна, на наш погляд, залишатися академічна школа малюнка і живопису, композиції і скульптури.

Поява інновацій в мистецтві неминучий і необхідний процес, обумовлений самою природою мистецтва як художньо-образного, ціннісно-естетичного осмислення дійсності людиною. Взаємозв'язок розвитку мистецтва та художньої освіти незаперечна. Отже, всі значні оновлення, що відбуваються в галузі образотворчого мистецтва, знаходять відображення у змісті, формах і якості мистецької освіти. При цьому як мистецтво, так і художня педагогіка є скарбницями, в яких зберігаються традиційні цінності, норми, ідеали, необхідні умови збереження, наступності і стійкості людського буття.

Тому, впровадження інноваційних процесів як в самому мистецтві, так і в педагогіці мистецтва має проходити при дбайливому, трепетному ставленні до культурних традицій та академічної художньої освіти, системи духовних цінностей, яка склалася у вітчизняному мистецтві з плином віків. Отже не руйнування «старого», а творення нового на міцному фундаменті вітчизняної художньої школи – таким нам бачиться сенс інноваційних процесів в мистецтві і в мистецькій освіті.

Література:

1. Дервянко А. П. Традиции и инновации в истории и культуре. Программа фундаментальных исследований Президиума РАН на 2012–2014 / А. П. Дервянко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tradition.iea.ras.ru>
2. Маркарян Э. С. Теория культуры и современная наука / Э. С. Маркарян. – М. : Мысль, 1983. – 284 с.

ОБДАРОВАНА ДИТИНА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПАРАМЕТРАХ СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тетяна Лесіна

к.пед.н., доцент

кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Проблема обдарованості цікавить психолого-педагогічну спільноту з давніх-давен. Як зауважують науковці, вона не втрачала актуальності, оскільки пов'язувалась із

елементами творчості – складової будь-якої діяльності людини (О. Кульчицька, В. Слуцький, Ю. Гільбух, Ф. Монкса, В. Юркевич, М. Федоров та ін.).

Отож, вивчення і аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури дає підстави зауважити на домінуванні такого контексту її дослідження: перетинання процесів розвитку здібностей та обдарувань особистості. Саме у такій площині у різні епохи вивчалась обдарованість як трансдисциплінарне поняття, яке до того ж визнано багатозначним, з огляду, як уважають учені (зокрема, Е. Ладзінська), на різні наукові рівні (психо-фізіологічний, психологічний, соціально-психологічний, педагогічний) його дослідження. Мабуть, із зазначеним і пов'язаний той безсумнівний факт, що ще й досі не вироблено єдиного підходу до розуміння феномену «обдарованість», хоча досвід навчання обдарованої особистості сягає Давніх держав світу (Єгипет, Індія, Китай, країни стародавнього Сходу). Отож, генеза обдарованості тісно пов'язується з ідеєю «селекції еліти» суспільства.

Аналіз наукового фонду з проблематики обдарованості засвідчує про такі напрямки дослідницької уваги:

- розширення наукових уявлень про психологічну природу обдарованості (С. Перлет, В. Сієрвальд, К. Хеллер, О. Хуторський та ін.);
- вивчення своєрідності змісту різних видів обдарованості особистості – інтелектуальної (Н. Литвинова, М. Холодна та ін.), загальної (Н. Сергеева, С. Шандрук та ін.); технічної (О. Зазимко, А. Марков та ін.); художньо-творчої (С. Науменко, В. Орлов та ін.); лідерської (Г. Андреева, С. Єрмаковатта та ін.); академічної (В. Луговий, В. Онацький та ін.); педагогічної (О. Антонова, М. Поташич та ін.) тощо;
- визначення змістового наповнення дидактико-методичного супроводу та педагогічного інструментарію щодо роботи з особистістю, яка характеризується певною обдарованістю (В. Панов, О. Скориніна, О. Яковлева, М. Федоров та ін.);
- розробка діагностувального підходу та технології відбору обдарованої молоді до певних видів діяльності із перспективою на професійну кар'єру (Т. Жигайло, В. Моляко, О. Ящишин та ін.);
- виявлення спільного і відмінного у наданні обдарованій особистості додаткових освітніх послуг з огляду на її вікову своєрідність (Я. Рудик, Д. Сиск, С. Сисоєва, Г. Тарасова та ін.).

Вже навіть вищезазначене засвідчує про посилений інтерес науковців до різнопланового спектру проблемних питань, пов'язаних із обдарованістю. Намагаючись дослідити своєрідність обдарованості у дитини дошкільного віку, ми звернулися до вивчення і узагальнення передового досвіду педагогів-дошкільників, зокрема півдня Одещини. Насамперед маємо зазначити риторичність, що домінує у судженнях із означеного питання у практиків: обдарованість – це благо, чи випробування для дошкільника? В результаті просвітницького професійного спілкування із педагогами-дошкільниками доходимо висновку: у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів освіти недостатньо системною виявилась їх підготовленість в окресленому аспекті фахової діяльності. Натомість, як відомо, психолого-педагогічна наука вже однозначно пояснює увесь спектр у цьому плані [1, с. 2].

Виважена дослідницька позиція щодо вікової обдарованості та індивідуальних розбіжностей міститься у науковому доробку М. С. Лейтеса; на цьому психологічному підґрунті сучасні дослідники переважно і вивчають своєрідність вияву обдарованості у

дитини дошкільного віку. Зокрема, в цій площині реалізовано у 2010 році в Україні державну програму роботи з обдарованою молоддю. У науковому періодичному виданні «Обдарована дитина» акцентовано здебільшого увагу на інтелектуалізації навчально-виховного процесу й на врахуванні в ньому чинників «взрощування» таланта та становленні «талановитої особистості», а також розробляються дошкільними навчальними закладами комплекси програм пошуку, навчання і виховання дітей. До зазначеного додамо: педагогічна підтримка обдарованості дошкільників – одне із завдань, окреслених у Законі України «Про дошкільну освіту», деталізованому у Коментарі до Базового компонента дошкільної освіти та у численних публікаціях фахівців (А. Богущ, Н. Гавриш, К. Крутій, Т. Степанова та ін.).

На наш погляд, одним із провідних критеріїв обдарованості дитини саме дошкільного віку доречно вважати її схильність до певного виду діяльності, вияв радості і задоволення самим процесом здійснення дій. Не менш суттєвими нам видаються й намагання дитини діяти нестандартно, виявляючи оригінальність у виборі способу розв'язання певного проблемного питання чи задачі та вияв нею творчої уяви у діяльності (грі, конструюванні, праці, учінні тощо).

У зв'язку із зазначеним значний інтерес становить креативна педагогіка, у контексті якої посилену увагу має бути надано розвитку уяви та фантазії (Л. Виготський, В. Давидов, В. Моляко, Я. Пономарьов). Ми поділяємо думку тих дослідників, які вважають метою діяльності педагога-дошкільника – створення додаткових умов, які «допоможуть сформувати у дітей креативні здібності до прояву конструктивної перетворювальної активності в процесі діяльності та забезпечити якість результату» [1, с. 52].

Ідея розвитку креативності особистості вдало реалізована у «теорії розв'язання винахідницьких завдань» (ГРВЗ) Г. Атшулера. Цю теорію називають «Наукою думати для великих і малюків або Азбукою талановитого мислення» (І. Барташнікова). Вже проведені дослідження, спрямовані на розвиток креативності дошкільників за означеним підходом. Так, установлені певні стадії прояву дошкільником творчої активності, а саме: 1) наслідування; 2) творче наслідування, тобто з наявним елементом новизни; 3) репродуктивна творчість, коли дитина спирається на певну схему-опору; 4) справжня творчість, де міститься оригінальна ідея [3, с. 26].

На основному етапі професійного становлення майбутнього вихователя дошкільного закладу – в умовах вищої школи, студент має набути необхідний і достатній ступінь фахової компетентності в аспекті діяльнісного підходу. Дійсно, саме цей науковий підхід містить цілісне наукове пояснення доцільної педагогічної позиції у питаннях розпізнавання обдарованості у дитини, визначення її виду, розробки стратегії і моделі професійної поведінки. Так, у контексті діяльнісного підходу (Л. Виготський, О. Леонтєв, Б. Ломов, Г. Щукіна та ін.) діяльність осмислюється, з одного боку, у нерозривній єдності із психічним розвитком дитини, а, з іншого – у структурному вияві, тобто розведенні понять «дія», «операція», «акт реальної життєдіяльності» – через мету, мотив, об'єкт, на який спрямована врешті-решт ця діяльність. Учені вбачають безсумнівні переваги і конструктивність діяльнісного підходу, оскільки він орієнтує не на просту передачу знань і формування у дитини відповідних умінь щодо їх використання. Йдеться про акцент на розв'язання такого завдання: сформувати у дитини саме той різновид діяльності, що від початку містить задану систему знань; забезпечити використання цих

знань у заздальгідь передбачених межах. Відтак, завдання педагога-вихователя полягає здебільшого у формуванні у дошкільника досвіду діяльності із певним об'єктом пізнання. Наприклад, якщо у колі дослідження перебуває просоціальна діяльність дошкільнят, то об'єктом пізнання дитини буде соціальна сфера.

З огляду на те, що діяльність особистості має змінний характер, у контексті діяльнісного підходу (зокрема, за Г. І. Щукіною) варто розуміти, що розвиток діяльності пов'язаний із поступовим розвитком дитини. Отож, спочатку дитина здатна до виконавчої діяльності, потім – активно-виконавчої, активно-самостійної, самостійно-творчої. Змінний характер діяльності зумовлює й зміну позиції дитини в напрямку набуття нею якостей суб'єкта діяльності.

Отже, перспективи успішного розв'язання проблеми діагностики і компетентного супроводу обдарованої дитини-дошкільника перебувають у площині вдосконалення професійної підготовки майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу.

Література:

1. Формування особистості дошкільника засобами освітніх технологій: колективна монографія / наук. ред. О. В. Ковшар. – Кривий Ріг : ДВНЗ «КНУ», 2014. – 204 с.
2. Апостолова Г. В. Робота з обдарованими дітьми / Г. В. Апостолова // Обдарована дитина. – 2006. – № 1. – С. 12-17.
3. Полякова Т. В. Розвиток креативності дошкільника методом ТРВЗ / Т. В. Полякова // Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації. – Вип. 3. – Кривий Ріг : КПУ, 2013. – С. 25-28.

ВОЗДЕЙСТВИЕ ИСКУССТВА НА ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ МИР ШКОЛЬНИКА

Людмила Маврова

студентка I курсу педагогічного факультету
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Науковий керівник – к.пед.н., доц. Бухнієва О.А.

Важность искусства в воспитании не вызывает сомнения, так как оно является собственно его сутью. Особенность искусства как средства воспитания заключается в том, что в искусстве «сгущен, сконцентрирован творческий опыт человека, духовное богатство» [2, с. 75]. В художественных произведениях различных видов искусства люди выражают свое эстетическое отношение к бесконечно развивающемуся миру общественной жизни и природы. «В искусстве отражается человеческий духовный мир, его чувства, вкусы, идеалы». Искусство дает огромный материал для познания жизни. «В том-то и заключается основная тайна художественного творчества, что художник, подмечая основные тенденции развития жизни, воплощает их в такие полнокровные художественные образы, которые с огромной эмоциональной силой действуют на каждого человека, заставляя его постоянно размышлять о своем месте и назначении в жизни» [4, с. 45]). В процессе общения ребенка с явлениями искусства накапливается масса разнообразных, в том числе и эстетических впечатлений. Искусство оказывает широкое и многостороннее воздействие на человека. Художник, создавая свое произведение, глубоко